

eglutė

1980
spalis

TURINYS

- 3 RUDENĖLIS, J. Norkus
- 4 AR TIKTAI PASAKA, A. Baronas
- 12 RAGANĖLĖ, L. Gudelienė
- 18 GALVOSŪKIAI
- 20 KODĖL LAPAI KRINTA, D. de Sa Pereira
- 24 DONELAIČIO "METAI" IR MES
- 29 MUZIKOS INSTRUMENTAI
- 32 OI, TAI BUVO! (dainelė)

PIEŠINIAI

1980 m. viršeliai Aldonos Sruoginienės
Skyrių vinjetės Zitos Sodeikienės

Kitos iliustracijos:

- A. Sruoginienės — 3, 13
- A. Sutkuvienės — 4, 5, 6, 7, 9, 11
- O. Mikailaitės — 12, 14, 15, 17, 21
- D. Kizlauskienės — 16, 22
- I. Grigaitienės — 23
- P. Osmolskio — 32

Sekantis "Eglutės" numeris bus jungtinis —
lapkričio ir gruodžio mėn. drauge.

REDAKCIJA

Vyr. redaktorė — ses. O. Mikailaitė

Gautąją medžiagą "Eglutės" redakcija taiso ir tvarko savo nuožiūra. Be redakcijos leidimo "Eglutėje" spausdintų rašinių bei piešinių kitur prašome nespausdinti.

EGLUTE—THE LITTLE FIR is published monthly, except July and August. 10 issues are published yearly and the annual subscription price is \$7.00. Office of publication and the general business offices are at Immaculate Conception Convent, Putnam, CT 06260. The magazine is owned by The Sisters of the Immaculate Conception, Inc., whose headquarters are at the same address as above. The editor is Sister Ann Mikaila and the managing editor is Ms Danguole Sadūnas, both residing at Immaculate Conception Convent, Putnam, CT 06260. Average paid circulation by mail for 1979-80 is 1,110 copies; total printed—1,140 copies; 40 for office use. Actual figures for September, 1980: net press run—1,135; mail subscriptions —1,091; left-over copies—44.

RUDENĖLIS

Jonas Norkus

Rudenėli, tu begėdi,
Šaltu lietumi prausi.
Šiurpų vėją žemėn sviedi,
Atsisėdęs debesy.

Rudenėli, rudenėli,
Tu ir vėl atkeliavai!
Tau palietus vysta gėlės,
Dreba eglės ir klevai...

Žalią vasarą išvaręs,
Neliksi ilgai nei tu...
Greit žiema prisės sniegulių —
Pribarstys baltų, baltų.

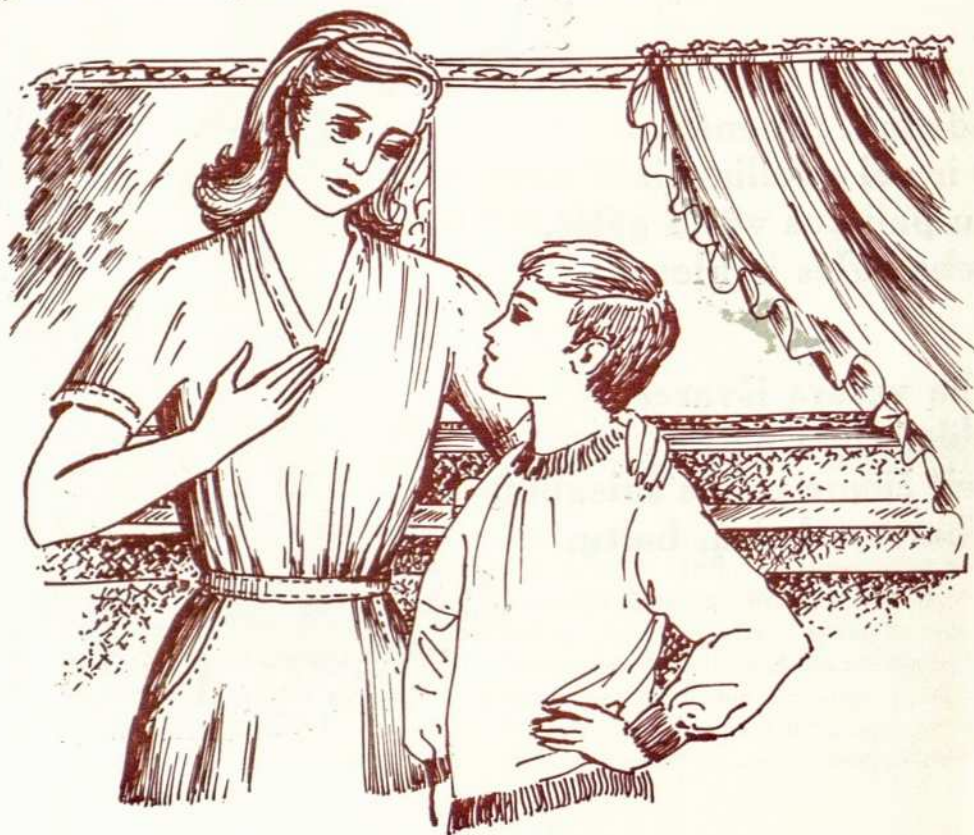
AR TIKTAI PASAKA?

Aloyzas Baronas

Ginto mama kartą jam papasakojo, kaip ji vaidino poeto Kazio Binkio dramoje "Atžalynas"

— Tame vaidinime nekaltai apkaltintas berniukas buvo išvartytas iš mokyklos, — kalbėjo mama. — Tik vėliau paaiškėjo, kad jis pinigų nepaėmė. Mokytojas juos surado užkritusius už švarko pamušalo.

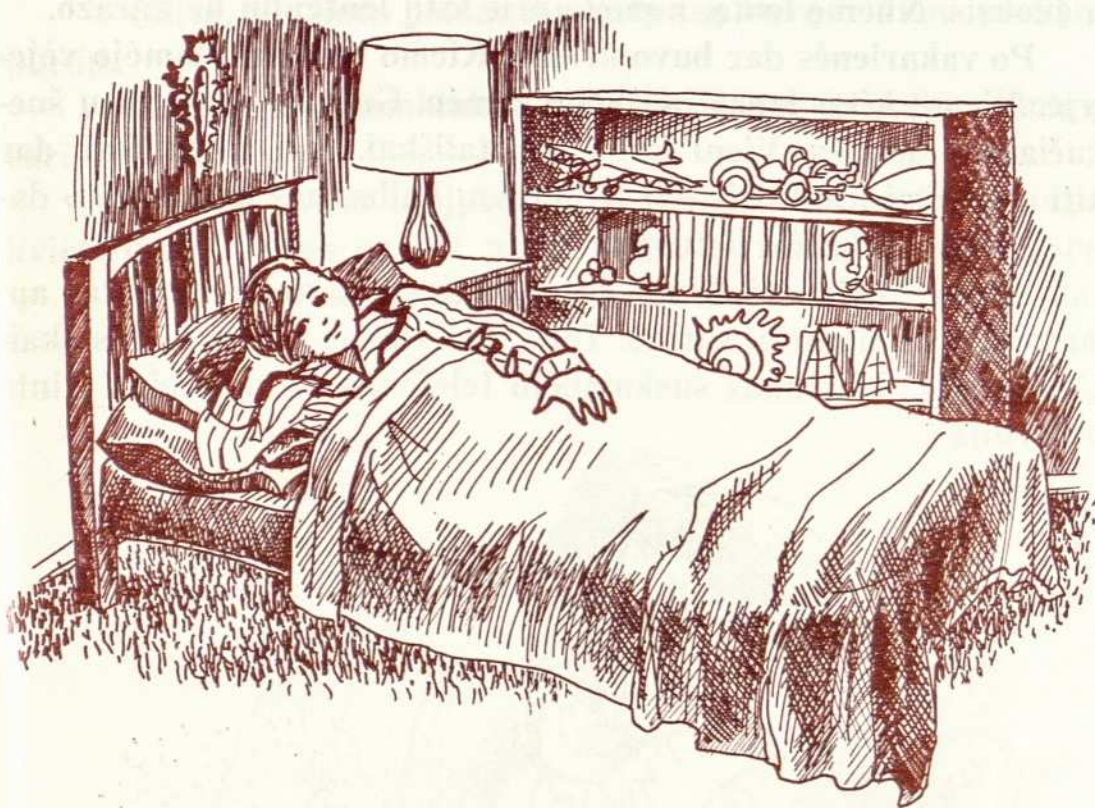
— Bet tai tik pasaka, ar ne, mamyte? Juk iš tikro taip nebuvo, — susidomėjo Gintas.

— Žinoma, kad pasaka. Rašytojas sugalvojo ir vaidinimą parašė, — aiškino mama. — Bet pats dalykas yra tikras. Gyvenime pasitaiko, kad žmogus nekaltai apkaltinamas. Gerai, jei tiesa galų gale išaiškėjo, kaip tame vaidinime. Tačiau ne visados taip gražiai viskas pasibaigia.

— Nežinau, ką aš būčiau daręs to berniuko vietoje, — pasakė Gintas. — Tikriausiai jam buvo labai sunku...

Gintas prisiminė mamos pasakojimą visą dieną. Jam buvo gaila nekaltai įtarto berniuko. Net vakare atsigulęs dar pagalvojo apie tai. Bet sekančią dieną jis tą istoriją užmiršo.

Pasibaigė vasara. Prasidėjo mokslo metai. Buvo gražios, saulėtos rudens dienos. Grįžęs namo iš mokyklos, Gintas žaidė kieme. Jis padėjo savo mažam broliukui statyti smėlio pilis, važinėjo savo nauju dviračiu. Atėjo pažaisti ir kaimyno berniukai, Ginto klasės draugai.

— Užkabinkim užrašą ant tavo kiemo tvoros, kad mergaitės nelįstų, — pasiūlė vienas iš Ginto draugų. Visi tam sumanymui tuojau pritarė. Pasiėmę lentgalį, berniukai dažais nutapė įrašą:

“Grils keep out!” Paskui visi trys iškilmingai prikalė prie tvoros ten, kur visi gerai matytų.

— Gintai, kam ta lenta? — paklausė tėtis, iškišęs galvą pro langą.

— Čia parašyta, kad mergaitėms negalima į kiemą eiti.

— Prašau nuimti, — liepė tėtis. — Pirmas dalykas, negražu ir nemandagu taip rašyti, o antras — žodį “girls” klaidingai užrašėt.

Berniukai nenorėjo savo iškabos nuplėšti. Bet pastebėję klaidą, nutarė geriau lentą nuimti. Bijojo, kad mergaitės pamatys ir juoksis. Nuėmę lentą, numetė prie kitų lentgalių už garažo.

Po vakarienės dar buvo šviesu. Kiemo medžiai šlamėjo vėjelėje. Vienas kitas lapas jau krito žemėn. Gatvėje prie namų šnekučiavosi žmonės. Vieni kalbėjosi itališkai, kiti ispaniškai, dar kiti angliškai. Buvo girdėti ir lietuvių kalba, nes toje miesto dalyje gyveno nemažai lietuvių.

Mama pasikvietė Gintą su Sauliuku eiti su ja močiutės aplankyti. Vaikai mielai sutiko. Tėtis liko vienas namuose. Jis skaitė laikraštį. Netrukus suskambėjo telefonas — skambino Ginto mokytoja.

— Ar Gintas namuose? — paklausė ji.

— Ne, jo nėra. Ar kas atsitiko? — atsakė truputį išsigandęs tėtis.

— Šiandien aš jam daviau voką nunešti mokyklos vedėjai. Ten buvo draudimas ir pinigai. Vedėja to voko neranda.

— Žioplas vaikas, — tarė Ginto tėtis, nežinodamas nė ką sakyti.

— Jis ne žioplas, jis gudrus berniukas. Todėl aš jį ir pasiunčiau. Bet dabar vedėja to voko neranda ir neprisimena, kad Gintas būtų jį atnešęs...

— Gerai, aš Ginto paklausiu, kaip ten buvo ir Jums paskambinsiu.

— Gal geriau skambinkite vedėjai. Ji tuos draudimo pinigus turi išsiųsti.

Susirūpinęs tėtis tuoj Gintą, Sauliuką ir mamą telefonu pakvietė namo. Jiems grįžus, papasakojo, ką mokytoja sakė.

— Aš tą voką nunešiau. Tikrai nunešiau, — teisinosi Gintas.

— Papasakok viską iš eilės, — reikalavo tėtis.

— Mokytoja man padavė voką ir prašė nunešti vedėjai. Aš nunešiau. Vedėja buvo ne raštinėje, bet vienoje klasėje. Ji paėmė voką ir padėjo ant stalo. Tada į klasę įėjo kita ponija.

— Ar mokytoja? — paklausė tėtis.

— Ne, sekretorė. Ji kažką pasakė vedėjai ir vėl išėjo.

— O ką tu tada darei? — įsiterpė mama.

— Aš grįžau į savo klasę.

— Bet to voko dabar neranda...

— Gal susimaišė tarp knygų ir popierių... Aš jį tikrai nunešiau! — kone verkdamas kalbėjo Gintas.

— Jei neras, Gintas gaus lupt! Gintas gaus lupt! — išdykavo Sauliukas.

— Sauliuk, negalima taip, — subarė mama. — Čia labai nemalonus dalykas, bet aš tikiu, kad Gintas voką nunešė. Paskambinsiu vedėjai ir išsiaiškinsim.

Jau buvo gana vėlu, nors gatvėje dar lakstė keli vaikai. Bažnyčios laikrodis mušė valandas. Mamai užtruko, kol susisiektų su mokyklos vedėja. Tuomet papasakojo, ką Gintas buvo sakęs.

— Aš neprisimenu, kad Gintas būtų voką atnešęs, — kalbėjo vedėja. — Bet sekretorė tikrai buvo užėjusi į klasę... Na, gal kur nors rasim. Tikėkimės, kad viskas bus gerai.

Tą naktį Gintas miegojo neramiai. Nors mama prieš einant gulti kelis sykius jį ramino, kad nesirūpintų. Iš ryto vėl per pusryčius apie tai kalbėjo.

— Nenusimink, Gintuk. Pamatysi, kad viskas bus gerai. Tikriausiai, kai nueisi į mokyklą, voką jau bus suradę.

Nuo tų mamos žodžių Gintas pralinksmėjo, susirinko savo knygas ir išėjo į mokyklą. Vos jam įėjus į mokyklos kiemą, vienas vaikas pribėgo prie jo:

— Gintai, tavęs nori raštinėje.

Ginto veidas apsiniaukė. Matyt, kad voko nerado. Raštinėje jį vėl iš naujo klausinėjo. Berniukas jaudinosi, kartodamas visa tai, kas vakar įvyko.

— Jūs paėmėt voką ir padėjot ant stalo. Tada atėjo sekretorė. Jūs man pasakėt, kad galiu eiti. Aš sugrižau į savo klasę, — aiškino Gintas vedėjai.

— Galėjo voką kas nors nuo stalo paimti, — susimąsčiusi kalbėjo vedėja. — Galėjo netyčia pareinant numesti ant grindų... Bet aš tikrai neatsimenu, kad man jį būtų davęs...

— Einam į klasę, kur nunešei voką, — tarė Ginto mokytoja. — Gal kas nors iš mokinių prisimins, kaip ten buvo.

Gintas jautė, kad juo netiki. Jam buvo labai skaudu.

— Ar jūs vakar matėt šį berniuką ateinantį į klasę? — mokytoja paklausė sėdinčių vaikų.

Vaikai kraipė galvas. Neprisiminė.

— Bet aš buvau! Tikrai buvau — tuojau po pietų, — aiškinosi Gintas, bandydamas nuryti gužą gerklėj.

Tuomet dvi mergaitės pakėlė rankas.

— Aš prisimenu, — pasakė viena. — Tai buvo tuojau po pietų pertraukos. Dar visi vaikai nebuvo suėję į klasę. Vedėja buvo pas mus atėjusi paaiškinti naujas taisykles.

— Įėjo tas berniukas ir labai greitai po to atėjo sekretorė, — pasakė antra mergaitė.

— Ačiū labai, — padėkojo Ginto mokytoja. Gintas buvo laimingas, kad kas nors prisiminė. Jam lyg akmuo nuo širdies nusirito. Jo daugiau nebeklausinėjo ir leido grįžti į savo klasę.

Kai Gintas parėjo namo pietų, mama pasiteiravo:

— Ar rado pinigus?

— Nežinau, bet dvi mergaitės toje klasėje, į kurią atnešiau voką prisiminė, kad ten buvau.

Mama daugiau Ginto neklausinėjo. Ji matė, kad jis vos sulauko ašaras. Pradėjo kalbėti apie kitus dalykus. Vakare, grįžęs iš darbo tėtis, pasikvietė Gintą:

— Kaip su tuo voku?

Gintas papasakojo, kas ryte mokykloje įvyko.

— Matai, kaip gerai, kad tos mergaitės paliudijo, jog ten buvai. O atsimeni, kokį nedraugišką užrašą norėjai ant tvoros iškabinti? Rytoj būk džentelmenas ir gražiai mergaitėms padėkok.

Kitą dieną Ginto mokykloje neklausinėjo. Nei namuose, nei mokykloje niekas apie voką visą savaitę nekalbėjo. Bet Gintas vis apie tai galvojo. Jis prisiminė mamos pasakotą vaidinimą. Ir jis, kaip anas berniukas, jautėsi nesuprastas ir vienišas, nors tėveliai jo nekaltino ir mokytojos neužsiminė.

Mokyklos tėvų dieną Ginto tėvai nuėjo pasikalbėti su jo mokytoja. Paklausė ir apie dingusį voką.

— O, labai atsiprašau. Nespėjau Jums paskambinti. Kaip tik vakar vedėja rado voką knygoje. Visas knygas ant stalo buvo patikrinusi, bet kažkaip anksčiau jo neužtiko. Labai džiaugiamės, kad šis nemalonus reikalas pasibaigė. Jūsų Gintas yra geras mokinyš ir pavyzdingas berniukas. Niekuomet su juo neturėjome bėdos...

Namuose mama papasakojo Gintui linksmą žinią.

— Aš žinojau, kad kur nors ras! — džiaugėsi Gintas. Jo veidas švytėjo. Jis pribėgo prie abiejų tėvų ir smarkiai juos apkabino. — Ačiū, kad manim pasitikėjot!

— Mes buvome tikri, kad tu tiesą sakai, Gintuk, — džiaugėsi ir mama. — Ačiū Dievui, kad viskas gražiai baigėsi.

— Manau, kad tu, Gintai, daug išmokai per šią skaudžią partitį, — tarė tėvelis.

— Tikrai išmokau! — tvirtai pasakė Gintas. Kiekvieną vakarą Dievo prašiau, kad tas vokas greičiau atsirastų. O dabar jaučiuosi lyg skristi galėčiau... Man buvo panašiai, kaip tam berniukui "Atžalyne". Tai nėra tik pasaka!

GALVOSŪKIS: snaigė, kirvis, šeši, sako, Nemunas, ruduo, piemuo, plunksna, troboje, šone, neša, medis, žmonės.

RAGANĖLĖ

Liūda Gudelienė

Raganėlė gyvena su savo mama senoj, sukrypusioj trobelėj. Raganėlė visko turėjo, bet ji nebuvo laiminga.

— Aš nenoriu žaisti su pelėdų iškamšom! Nenoriu gaudyti šikšnosparnių! Nenoriu ant šluotos jodinėti! — verkė Raganėlė.

— O ko tu nori? — paklausė Raganėlės mama.

— Aš noriu būti tokia, kaip kiti vaikai. Noriu dviračiu važinėti!

— Dviračiu? — nustebo senoji ragana. — Kas gi matė ragana ant dviračio? Dar nukrisi, kaulus susilaužysi. Ant šluotos skraidyti visai kas kita. Ir saugu, ir patogus...

Bet Raganėlė neklausė. Ji tik stukseno koja į žemę ir kartojo:

— Aš noriu pas vaikus. Aš noriu dviračio.

Pagaliau mama nusileido.
— Gera, gausi dviratį. Tik
žinok: pirma turėsi sudeginti
savo šluotą. Ir syki sudeginus,
nebeatgausi.

— Nereikia man tos senos šluotos! — linksmai sušuko Raganėlė. Ir, pagriebus savo šluotą, igrūdo į pečių. Šluota sušnypštė, sutraškėjo ir pranyko liepsnose.

Juodi dūmai nuo degančios šluotos ėmė raitytis visokiausiomis formomis. Raganėlės mama pamojavo ranka, kažką sumurmėjo ir — staiga sublizgo naujas dviratis.

Raganėlė net suklykė iš džiaugsmo. Greit užsimetė driežo odos apsiaustą, užsidėjo skrybėlę ant susivėlusių plaukų ir nurūko pas vaikus.

— Žiūrėkit, koks hipis atvažiuoja! — sušuko vaikai, pamatę Raganėlę. Bet apžiūrėję blizgantį dviratį, nutarė priimti ją į savo būrį.

Visą dieną Raganėlė žaidė ir išdykavo su vaikais. Ėjo lenktynių, spardė kamuolį, net ledų ant pagaliuko palaižyti gavo. Ledai jai nepatiko — per daug saldūs ir per daug šalti. Brrrr, nusipurtė Raganėlė.

Saulei nusileidus, vaikai pradėjo skirstytis.

— Kur jūs einat? — paklausė Raganėlė.

— Namu. Vakarienės, — atsakė vaikai.

— O ką paskui darysite?

— Ruošim pamokas.

— Ir po to?

— Eisim miegoti.

— Visą naktį? — nustebo Raganėlė. Ji labai nusiminė.

Kada raganoms prasideda įdomiausias gyvenimas, žmonių vaikai eina miegoti. Kiek linksmybių jie praleidžia! Kokias puotas pramiega!

Atsisveikinus su vaikais, Raganėlė liko viena. Ji dar ilgai važinėjo dviračiu tuščiomis miesto gatvėmis. Pamažu ėmė gęsti šviesos namų languose. Visi žmonės sumigo. Centrinėje miesto aikštėje laikrodis išmušė dvyliką.

— Ką man dabar daryti? — galvojo Raganėlė. Jai buvo nuobodu. Aplinkui nieko nebuvo matyti. Ji pažvelgė aukštyn. Aukštai danguje ji pastebėjo kelis judančius

taškelius, panašius į šikšnosparnius. Netrukus taškeliai nusileido žemyn ir pranyko tarp medžių. Raganėlė pauostė orą.

— Ten raganų puota! — apsidžiaugė Raganėlė. Ji greit užsoko ant savo dviračio ir nudulkėjo į parko pusę.

Ir tikrai! Mažoj parko pievelėj linksminosi raganos. Vienos smagiai jodinėjo ant šluotų ir klykavo. Kitos užkandžiavo, susėdusios aplink stalą, apdengtą išdžiūvusiu jaučio oda. Ten buvo sukrauti įvairūs skanėstai: kepti šikšnosparniai, pelėdų kiaušiniai, marinuoti sliekai, pelių uodegos ir juodas, kunkuliuojantis gėrimas.

Raganėlė nedrąsiai prisiartino prie puotaujančių raganų.

— Che-che-che! — susijuokė viena ragana. — Kodėl taip greitai sugrįžai? Ar nepatiko tau vaikų žaidimai?

— Kad jie turi pamokas ruošti, — tyliai paaikšino Raganėlė. — Paskui jie maudosi ir visą naktį miega...

— Aš geriau su jumis paskraidysiu...

Bet kaip gi ji skraidys? Tik dabar Raganėlė atsiminė, kad ji neturi šluotos. Juk pati savo šluotą sudegino. Nu-
liūdo Raganėlė ir, dviratį apsikabinus, pradėjo graudžiai
verkti.

Raganėlės mamai, kaip ir visoms mamoms, pagailo dukrelės ašarų. Mostelėjus ranka, ji sušaukė raganas pasitarimui. Jos ilgai klegėjo, tarėsi. Paskui visos sustojo ratu aplink blizgantį dviratį. Murmėdamos kažką panosėj, barstė jį baltais milteliais ir krapino juodu skystymu.

— Na, dukrele, dabar sėsk ant dviračio, — šypsodamasi kvietė Raganėlės mama.

Vos Raganėlė užsėdo, iš dviračio išsoko raudona liepsna. Leisdamas į orą sproginėjančias kibirkštis, dviratis pakilo.

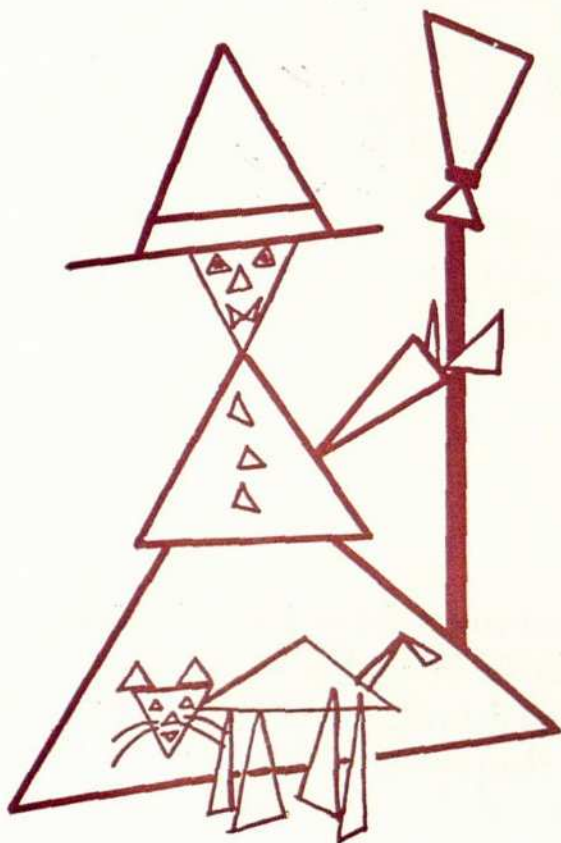
Nuo to laiko Raganėlei šluotos nebereikėjo. Linksmi kikendama ji ir dabar tebeskrajoja padangėmis.

Jei kada šviesią naktį išeisi į lauką, pažvelk aukštyn. Gal pamatysi, kaip mažoji Raganėlė suka ratu aplink mėnulį su savo dviračiu.

Surašyk šiuos žodžius į tris grupes taip, kad pirmoje būtų gyvuliai, antroje augalai, o trečioje daiktai.

lapė - kopūstas - žolė - siena - pelė - tulpė - ratas - kurmis - sniegas
beržas - briedis - palmė - spinta - rašalas - obelis - šikšnosparnis
moliūgas - smilga - katinas - griaučiai

Kiek trikampių šiame piešinyje?
Pabandyk ir tu tokį nupiešti.

1. ragana	a. žvakė
2. moliūgas	b. katė
3. kaukės	c. šluota
4. juoda	d. skeletas
5. griaučiai	e. vaikai

(paruošė Daiva de Sa Pereira)

Atspėk ir įrašyk žodžius, kurių reikšmė duota. Pagal skaičių įrašyk atitinkamą raidę į langelius. Kai baigsi, pamatysi, kad turi posmą gerai žinomo eilėraščio.

(paruošė Daiva de Sa Pereira)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35					
36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55
56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72			

Sniego žvaigždutė :

55 59 20 54 13 65

Įrankis kapojimui :

7 44 48 38 26 32

Nuo septynių atėmus vieną, bus :

6 12 25 62

Kalba, šneka :

53 46 43 39

Lietuvos didžiausia upė :

3 23 69 24 45 72 76

Metų laikas, kada lapai krinta :

11 49 58 57 17

Žmogus, kuris gano gyvulius :

21 5 63 27 10 60

Stiebelis su pūkais ant paukščio kūno:

23 14 37 51 9 61 71 35

Senelis ir senele gyveno :

1 56 52 36 67 66 29

Šalia :

18 22 30 8

Pasiėmęs gabena iš vienos vietos į kitą:

64 41 42 31

Didelis augalas su kamieniu ir šakomis:

40 2 50 19 47

Žmogus - daugiau negu vienas :

68 4 70 34 15 28

(Atsakymai psl. II)

KODĖL LAPAI KRINTA

Daiva de Sa Pereira

Griždamos iš mokyklos, Dalia ir Rasa pastebėjo, kad lapai jau gelsta.

— Greit bus sniego ir ateis Kalėdos! — tarė Rasa.

— Man taip nusibodo laukti, kol galėsiu išbandyti naujas slides, — skundėsi Dalia.

— Žinau... Ei, žiūrėk, koks gražus raudonas lapas! — pasilenkusi pastebėjo Rasa. — Prisiminiau, ką mums šiandien gamtos pamokoje uždavė.

— Sužinoti, kodėl lapai krinta, — pridėjo Dalia. — Juk mudvi esame toje pačioje klasėje! Bet aš tingiu nueiti į knygyną. Norisi pažaisti.

— Tikrai, — pritarė Rasa. Staiga jos akys nušvito: — Mano brolis gavo dovanų tokį robotą, kuris atsako į klausimus. Pabandykime jo paklausti, kodėl lapai krinta.

— Gera mintis, tik kas bus, jei tavo brolis sužinos, kad palietėm jo brangenybę?

— Nieko tokio. Aš moku jį sutvarkyti. Einam! — linksmai pasakė Rasa. Abi mergaitės nuėjo į Rasos brolio, Rimo, kambarį. Ten ant knygų lentynos stovėjo tas gudrusis robotas.

Įjungusios robotą, mergaitės pradėjo jį klausinėti.

— Ponas robote, kodėl lapai krinta?

Roboto šviesos blykčiojo, jis sucypė ir pagaliau prabilo:

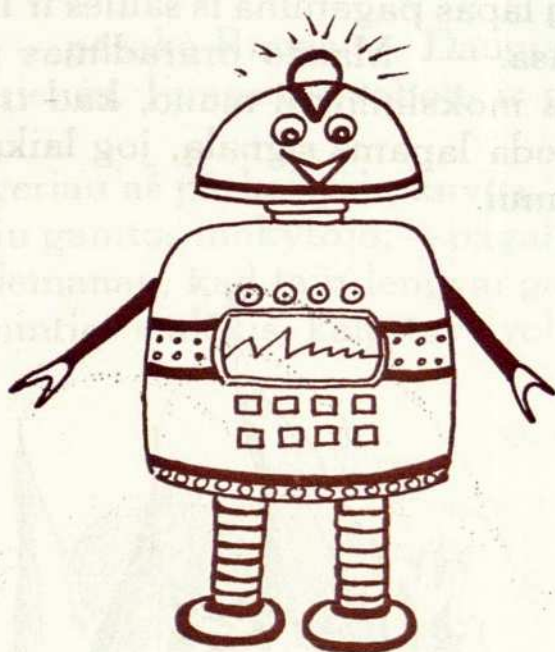
Vidutinio klimato kraštuose auga medžiai, kurie praranda lapus. Jie vadinasi lapuočiai.

Cypt-cypt, blykt-blykt.

Lapai maitina medį. Žiemos metu medžiai ilsisi, ir todėl jiems lapai nereikalingi maistui gaminti.

Cypt-cypt, blykt-blykt.

Lapuočiai medžiai auga, kur vasaros šiltos, žiemos vėsios ir yra lietaus bei sniego.

Tiek pasakęs, robotas nutilo. Staiga jis visas ėmė burgzti, judėti. Po to — visiška tyla.

Mergaitės išsigando. Jos nesuprato, kas robotui atsitiko. Ir kaip tik tuo metu į kambarį įėjo Rimas.

Rasa puolė aiškintis — na, ir pagaliau verkti. Dalia nusigandusi stovėjo šalia. Patylėjęs Rimas paklausė, ko jos norėjo iš to roboto.

— Mes tik norėjome sužinoti, kodėl lapai krinta. Tai buvo mums duotas uždavinys gamtos pamokoj... — kūkčiodama kalbėjo Rasa.

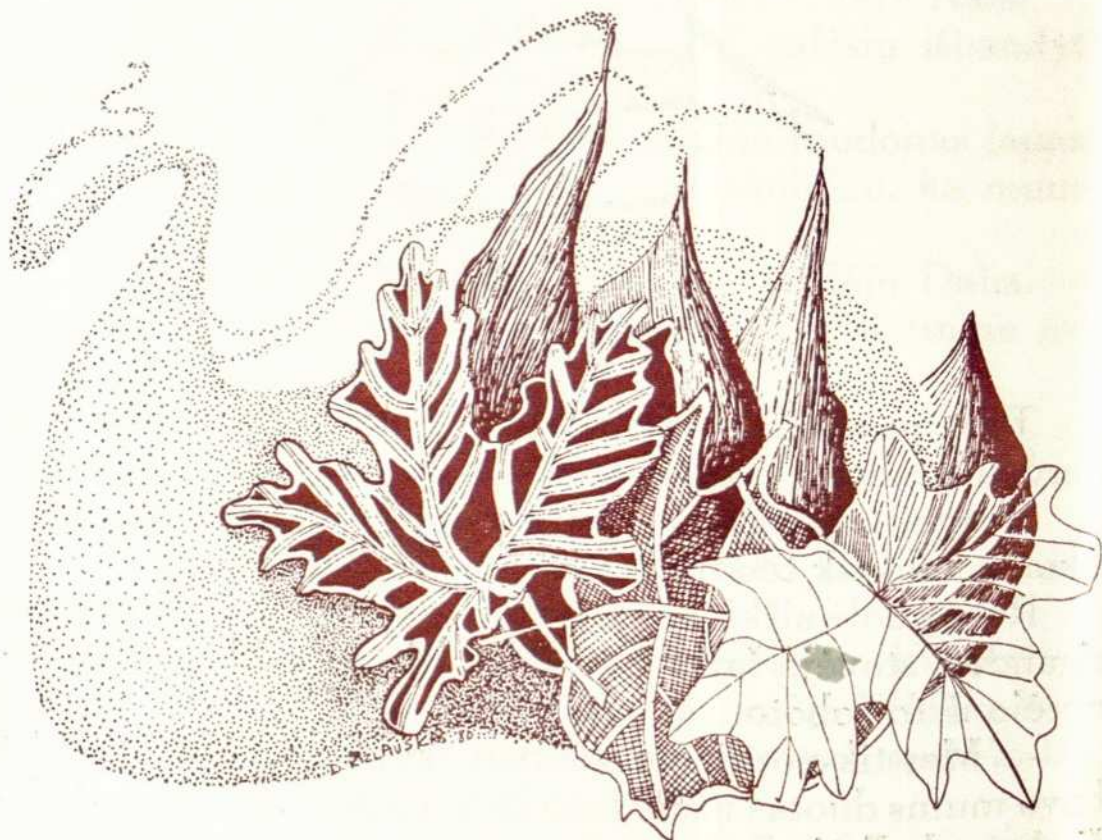
— Kodėl nenuėjote į knygyną? . . . Šis robotas visko nežino. Jūs perkrovėt jo atminties stalčius, ir jis perdegino saugiklius, — pasakė Rimas. — Aš parodysiu, kaip robotą sutaisyti ir kaip juo naudotis.

Mergaitės labai apsidžiaugė. Iš roboto ir iš Rimo knygų jos sužinojo dar daugiau apie medžių lapus. Už pusvalandžio jos prisistatė Rimui pasidalinti žiniomis.

— Medžio lapas turi silpną vietą ties stiebu. Prieš krinant, lapas perleidžia maisto medžiui, — paskaitė iš savo užrašų Dalia.

— O koks tas maistas? — paklausė Rimas.

— Tas, kurį lapas pagamina iš saulės ir lietaus, — tuojuo įsiterpė Rasa. — Maisto praradimas pakeičia lapų spalvą. Gamtos mokslininkai mano, kad trumpesnės rudens dienos duoda lapams signalą, jog laikas pradėti pasiruošti nukritimui.

Tuo metu mama visus pakvietė vakarienės. Kalba apie medžius ir lapus buvo tęsiama prie stalo. Rasa dar norėjo baigti pasakoti, ką buvo sužinojusi.

— Kai lapas nukrinta, medžio šakoje lieka žaizda. Žaizda užgija, bet būna randas toje vietoje. Žiemos metu pasižiūrėjus į šakas, galima tuos randus matyti.

— Ar nauji lapai išdygsta ties randu? — užklausė tėvelis.

— Kodėl vienu medžių lapai nukrinta anksčiau nei kitų? — pastatė klausimą ir mama.

Rasa nežinojo atsakymų. Ji pasižiūrėjo į brolių viltin-
gom akim.

— Gerai, — pasakė Rimas. — Daugiau žinių surink-
sime po vakarienės. Įjungsimė robotą ir pažiūrėsime, ką
jis pasakys.

— O gal geriau aš paskaitysiu knygą. Ko nesuprasiu,
rytoj paklausiu gamtos mokytojo, — pagalvojusi nuspre-
ndė Rasa. — Nemanau, kad taip lengvai galima perkrauti
mokytojo atminties stalčius, kaip tavo robotą!

DONELAIČIO "METAİ" IR MES

Apie Donelaitį rašo K. Donelaičio Aukštesniosios mokyklos mokiniai.

SUKAKTUVINIAI METAİ

Didysis lietuvių poetas-klasikas Kristijonas Donelaitis gimė 1714 m. Gumbinės apskr., Mažojoje Lietuvoje. Jis mirė 1780 m. Tolminkiemyje. Šiais metais, vasario 18 d. suėjo lygiai 200 metų nuo Kr. Donelaičio mirties. Verta ir mums, Kristijono Donelaičio vardo aukštesniosios mokyklos mokiniams, pažvelgti į šį didįjį lietuvių poetą ir jo kūrybą.

Kr. Donelaitis buvo protestantų kunigas, giliai išsimokslinęs, šviesus žmogus. Jis studijavo teologiją Karaliaučiaus universitete, mokėjo senąsias graikų, hebrajų, lotynų, gudų, vokiečių kalbas. Šį giliai tėvynę ir žmones mylintį poetą geriausiai pažįstame iš realistinės poemos "Metai".

"Metai" yra svarbiausias Kr. Donelaičio kūrinys. Kada ši poema buvo sukurta, pasaulinėje literatūroje vyravo sentimentalizmas ir klasicizmas. Kr. Donelaitis pirmasis rašė realizmo nuotaikomis. Gaila, kad jo poema buvo išspausdinta labai pavėluotai, jau po poeto mirties; kitaip, pasaulis Donelaitį šiandien vadintų realistinės krypties literatūros tėvu.

Tolminkiemis, kuriame Donelaitis klebonavo, iki 18 a. pradžios buvo visai lietuviškas. 1709-1711 m. siautęs maras ir badas, išnaikino daugiau negu trečdalį Mažosios Lietuvos gyventojų. Į jų vietą vokiečių valdžia privežė kolonistų: vokiečių, šveicarų, prancūzų. Ši kolonizacija labai susilpnino lietuviybę ir žmonių dorovę.

Svetimieji kolonistai buvo daugiausia dvarininkai, o lietuviai — jų baudžiauninkai, Donelaičio būrais vadinami. Kr. Donelaitis buvo labai priešingas kolonizacijai. Jis užtarė skriaudžiamus būrus ir juos stiprino, žadindamas jų lietuviybę, skatindamas nemesti savo papročių, kalbos, tradicijų.

Dabar pačioje Lietuvoje ir kituose kraštuose lietuviai yra apsupti svetimybėmis, kurios daro jiems neigiamos įtakos, kaip ir Donelaičio laikais. "Metai" ir šiandien gali būti gera mums pamoka, kaip padoriai gyventi nepalankioje aplinkoje.

Alvydė Eitutytė, VIII B kl.

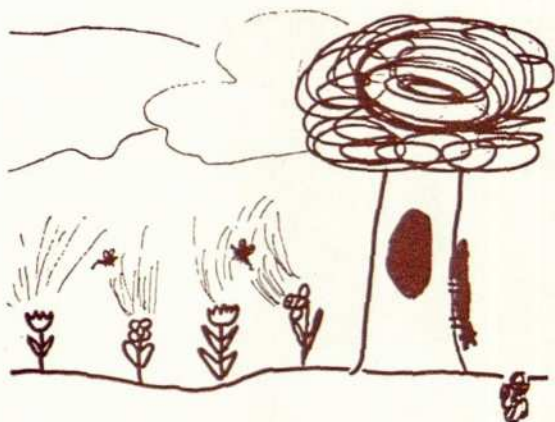
KRISTIJONAS DONELAITIS
1714 – 1780

DONELAIČIO “METAİ”

“Metai” yra eilėmis parašytas veikalas — poema apie lietuvių baudžiauninkų gyvenimą devynioliktoje šimtmečio Mažojoje Lietuvoje. Donelaitis vadina tuos baudžiauninkus būrais ir pagal metų laikus aprašo jų darbus. Pagal keturis metų laikus pavadintos keturios poemos dalys: “Pavasario linksmybės”, “Vasaros darbai”, “Rudens gėrybės” ir “Žiemos rūpesčiai”. “Metuose” aiškiai išvesta paralelė tarp gamtos ir žmogaus gyvenimo.

Poemos veikėjai yra būrai ir ponai, gyveną savo kasdieninį gyvenimą. Kai kurie veikėjai yra teigiami, kiti — neigiami. Neigiamieji veikėjai yra sudaryti daugiausia iš ponų, dvarininkų ir vokiečių. Teigiamieji veikėjai: Pričkus, Selmas ir Lauras. Pričkaus lūpomis dažnai kalba pats Donelaitis, nes Pričkus skelbia paties poeto idėjas ir parodo daug išminties. Žmogiškųjų veikėjų būryje Pričkus užima centrinę vietą. Selmas yra dar padoresnis, tvarkingesnis ir pamaldesnis už Pričką. Enskys ir Krizas yra viduryje tarp gerųjų ir neigiamųjų veikėjų.

Rūta Kulytė, VIII B kl.

*Andrius Paškus
Toronto, Canada*

ŽMOGUS IR GAMTA “METUOSE”

“Metuose” Donelaitis kalba apie kasdieninius žmones ir jų rūpesčius. Žmones jis nuolatos lygina su paukščiais. Paukščiai visuomet mažiau visko turi už žmones, bet jiems mažiau visko reikia, kad būtų laimingi.

Visais keturiais metų laikais smulkiai aprašomas paukščių ir žmonių gyvenimas — džiaugsmas ir vargai. Pavasarį žmonės džiaugiasi vis dažniau pasirodanti saule, bet atgyja ir paukščiai:

*Irgi pavasaris ant visų laukų pasirodė.
Tuoju po tam pašaliai visi kribždėti pagavo,
Irgi, bešūkaujant pulkams, ošims pasikėlė.
Viens storai, o kits laibai dainuoti mokėdams
Ir linksmas lakstydamas, ik debesų kopinėjo,
O kits, ant šakų kopinėdamas garbino Dievą.*

Paukščiai nedejuoja, nesiskundžia, kaip žmonės. Jie patenkinti ir džiaugiasi viskuo, ką jiems Dievas duoda. Labai gražiai aprašomas gandro sugrįžimas iš šiltų kraštų:

*Gandras su kitais kaimynais parlėkė linksmas
Ir gaspadoriškai ant kraiko tarškino snapą.
Taip besidžiaugiant jam, štai jau ir jo gaspadinė,
Iš šiltos gaspados vėl išlindusi rados
Ir savo snapu meilingą sveikino draugą.*

Donelaitis kviečia žmogų imti pavyzdį iš gandro ir visuomet pirma pagarbinti Dievą.

Didelę rolę "Metuose" turi lakštingala, kurią poetas nepaprastai myli ir gražiai pavaizduoja. Pradedant pavasariu ir baigiant žiemą, Kr. Done-laitis vis gretina paukščius ir žmones, liepdamas žmonėms imti pavyzdį iš visų paukščių.

Dalia Polikaitytė, VIII B kl.

EILĖS ĮKVĖPTOS DONELAIČIO DVASIA

Šias eiles parašė stovyklautojai Neringoje, Vermonte šių metų vasarą.

Pavasaris, taip aš jo laukiau!
Po sniego ir šalčio
Žemė atsileidžia ir oras atšyla.
Visi atsibunda, atėjus pavasariui.

Pavasario oras gaivina kūną,
Medžių lapai pradeda augti,
Gėlės žydėti ir paukščiai čiulbėti.
Taip smagu pavasario metu!

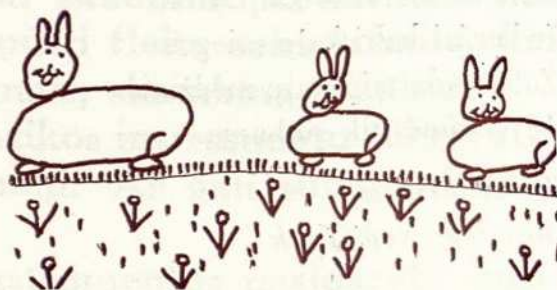
Vilija Ramūnaitė
Euclid, Ohio

Švelnus pavasario vėjelis
Kvietė atgyjančią žolę šokti su juo
Ir paukšteliai uždainavo
Gražią pavasario dainą.
Gėlių veidelius
Tylūs lietaus lašeliai plovė.

Audra Vaitaitė
Milton, Massachusetts

Dabar vasarą
Nėra rūpesčių.
Šilta saulė, šiltas oras, —
Ir taip metai iš metų.

Lina Sakalauskaitė
Baltimore, Maryland

Audra Dailydaitė
Toronto, Canada

Audra Puzerytė
Toronto, Canada

Medžių viršūnės tik juda nuo vėjo,
 Viskas žalia ir gražu.
 Saulė slepiasi už debesų —
 Dangus mėlynas kaip jūra,
 Ir beržai balti kaip sniegas.
 Žolės juda taip kaip medžiai,
 Jų viršūnės tik siūbuoja.

Ričardas Kezys
Bayside, New York

Juoda,
 šalta,
 drėgna —
 matau vabalus
 ant sienos,
 matau purvą krentantį nuo šakų.
 Jaučiuos kaip žiurkė skylėje.
 Noriu atsigulti ir miegoti
 ir sapnuoti . . .

Jonas Žemaitaitis
Norwalk, Connecticut

Danguje yra smagu,
 Dievas rašo pamokslus —
 Žvaigždės klausosi,
 Saulė šviečia,
 O lietuviai po padangę šoka.

Tomas Skrupskelis
Columbia, South Carolina

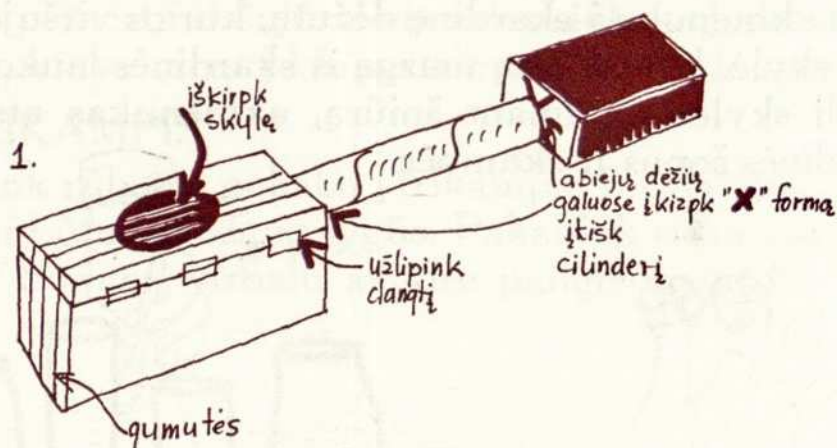
piešė
Neringos
stovyklautoja

Daug kas mokosi groti ar skambinti koku nors instrumentu. Kai kas mėgsta pūsti fleitą arba trimitą, kiti groja akordeonu, muša būgnais, skambina pianinu.

Yra trys pagrindinės muzikos instrumentų rūšys: styginiai, pučiamieji ir mušamieji. Ar gali sugalvoti kelis pavyzdžius kiekvieno?

Gali ir savo muzikos instrumentus pasidaryti. Susikviesk kelis draugus ir sudaryk orkestrą.

1. GITARA

Paimk batų dėžę su dangčiu. Dangtyje iškirpk apvalią skylę, paskui dangtį priklijuok prie dėžės klijuojamu popieriumi. Šios ir mažesnės dėžės šonuose įpiau X formos skylę. Abi dėžės sujunk įkišant pailgą kartoninį cilinderį. Ant didesnės dėžės užmauk kelias įvairaus pločio gumutes — tai bus stygos.

2. KIMBOLAI

Paimk porą metalinių butelių dangčiukų ir porą gumučių. Dangčiukus pritvirtink prie savo pirštų gumutėmis. Gali pasidaryti tokius mažus kimbolus ant abiejų rankų pirštų.

3. SKAMBUČIAI

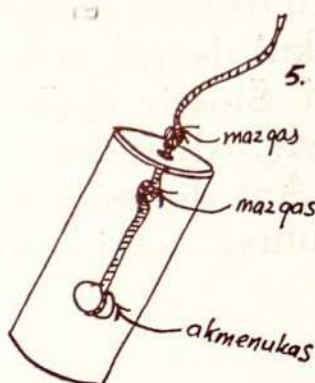
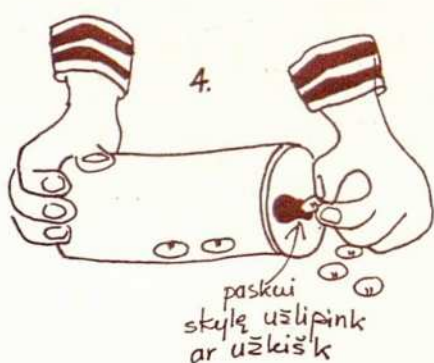
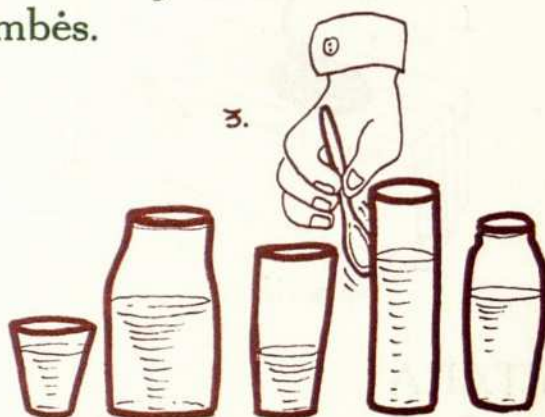
Įvairaus dydžio stiklinės išduoda įvairius garsus, jas mušant šaukštuku. Įpilk šiek tiek vandens į stiklines ir gausi skirtingus garsus.

4. BARŠKALAS

Gazuoto gėrimo skardinę galima paversti barškalu. Įdėk kelis akmenukus arba kelias džiovintas pupas į skardinę. Užklijuok skylę.

5. VARPELIS

Šniūro gale pritvirtink nedidelį akmenuką. Užrišk mazgą maždaug 10 centimetrų nuo akmenuko. Įleisk šniūrą su akmenuku į skardinę dėžutę, kurios viršuje padaryta skylė. Užrišk kitą mazgą iš skardinės lauko pusės, netoli skylės. Judinant šniūrą, akmenukas atsimuš į skardinės šonus ir skambės.

6. ŠUKŲ ARMONIKA

Šukas apdenk vaškiniu popieriumi. Prispaudus lūpas prie plokščios pusės, gali pūsti. Pučiant ilgiau ir trumpiau, gali išgauti melodiją.

7. ŽVANGUTIS

Surink įvairių metalinių daiktų, kuriuos rasi aplink namus. Jie gali būti įvairaus dydžio ir formos. Juos pririšk šniūrais prie pakabos. Kai metaliniai daiktai atsimuš vienas į kitą, bus skambesys.

8. FLEITA

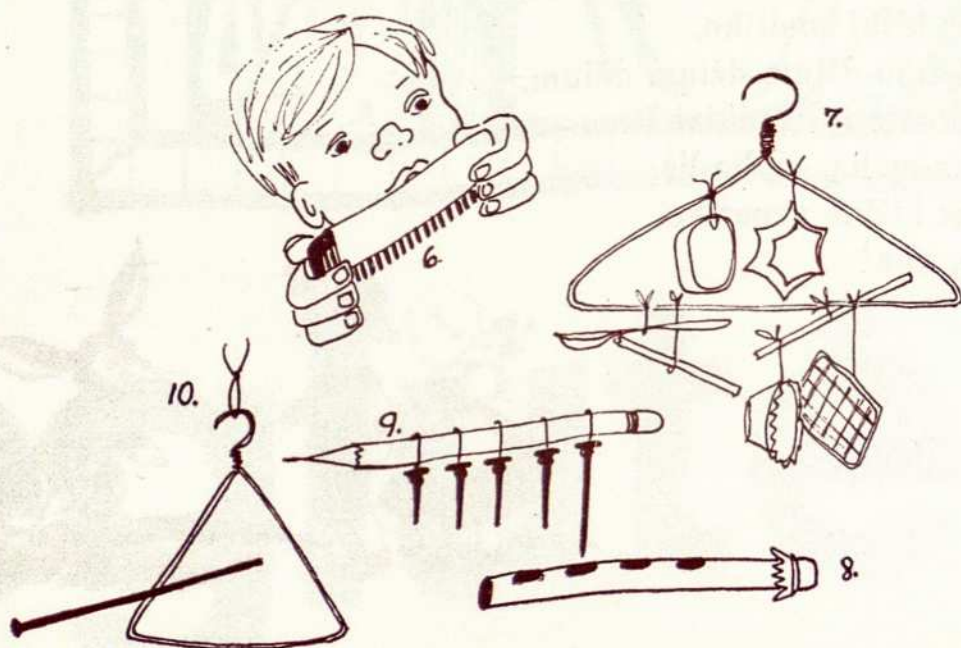
Popieriniame vamzdelyje įpjauk tris ar keturias skylutes. Vieną vamzdžio galą aplenk vaškiniu popieriumi ir pritvirtink gumute. Pučiant pirštu užspausk vienas skylutes, paskui kitas. Gausi skirtingus garsus.

9. VINIŲ ARFA

Ant pieštuko prikabink įvairaus dydžio vinis. Juos galima pritvirtinti šniūreliais arba siūlais. Judinant pieštuką, viny vieni į kitus atsimuša ir duoda garsą.

10. TRIKAMPIS

Sulenk rūbams pakabą į trikampio formą, kad visi trys šonai būtų maždaug lygūs. Pakabink trikampį ant kilpos. Suduok virbalu ar kitu pailgu metaliniu daiktu.

OI, TAI BUVO

Muzika R. Žigaičio

Linksmi

p

Oi, tai bu _ vo, tai nu _ ti _ ko, ei, džium džium džium džium.

džium. Jo _ nas kiš _ kj su _ si _ ti _ ko,

ei, džium džium džium džium. Jo _ nas kiš _ kio

ne _ pa _ ži _ no, oi, lia _ ry _ lia, oi, lia _ lia,

ir vil _ ku ji pa _ va _ di _ no, taip, a _ ha!

Oi, tai buvo, tai nutiko,
 Ei, džium džium džium džium,
 Jonas kiškį susitiko,
 Ei, džium džium džium džium.
 Visas miestas puikiai žino —
 Oi, lia-ry-lia, oi, lia-lia,
 Jonas kiškio nepažino,
 Taip, aha!

